

Упутство за израду програмског буџета

Фебруар 2014.

1	Увод.....	3
1.1	Циљ Упутства за израду програмског буџета.....	3
1.2	Реформа управљања јавним финансијама.....	3
1.3	Разлике између програмског и линијског буџета.....	3
2	Структура програмског буџета и дефиниције основних појмова	5
3	Буџет усмерен ка учинку.....	7
3.1	Шта радимо, шта желимо да постигнемо и колико то кошта: утврђивање програмске структуре и циљева	7
3.2	Чиме меримо остварење циљева: одабир индикатора учинка.....	8
3.3	Како пратимо напредак: процес мониторинга.....	9
3.4	Евалуација постигнутог.....	9
4	Планирање, програмски буџет и унапређење спровођења јавних политика 10	
4.1	Годишњи циклус и календар.....	10
5	Програмски буџет и европске интеграције.....	13
5.1	Пројекти подржани средствима ЕУ за претприступну помоћ (IPA).....	13
5.2	Процес преговора са ЕУ	13
6	Успостављање програмске структуре.....	14
6.1	Програмска структура државних органа.....	14
6.2	Смернице за уравнотежену програмску структуру	17
6.3	Програмски буџет органа територијалне аутономије	18
6.4	Програмски буџет јединица локалне самоуправе.....	18
7	Подаци о програму, програмској активности и пројекту.....	20
7.1	Утврђивање програма.....	20
7.2	Утврђивање програмске активности.....	23
7.3	Утврђивање пројекта	25
8	Измене програмске структуре.....	29
8.1	Шифарник програма, програмских активности и пројеката.....	29
8.2	Нове иницијативе корисника буџета.....	29
9	Обавезе извештавања о резултатима	30
10	Сprovedбени план за успостављање програмског буџета	31
Анекс 1 Листа сектора		32
Анекс 2 Секторски приступ у управљању развојном помоћи		38
Анекс 3 Списак поглавља које су предмет преговора са ЕУ о чланству.....		40
Анекс 4 Пример програмске структуре и кључних података		41
Програм „Високо образовање и наука”.....		41
Програмска активност „Пружање услуга високог образовања и обезбеђивање рада универзитета”.....		41
Програмска активност „Истраживање и развој на универзитетима”.....		42
Програмска активност „Развој високог образовања”.....		43
Пројекат „Развој информационог система високог образовања”.....		44
Програмска активност „Социјална подршка студентима универзитета”.....		44
Анекс 5 Униформни програми и програмске активности јединица локалне самоуправе.....		45

1 Увод

1.1 Циљ Упутства за израду програмског буџета

Циљ овог упутства јесте да уреди израду и коришћење програмског буџета државних органа, органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: корисници буџета).

Законом о буџетском систему¹ прописано је да се увођење програмског модела буџета примењује поступно за поједине кориснике буџетских средстава Републике Србије, а у целини од доношења Закона о буџету Републике Србије и Одлуке о буџетима локалне власти за 2015. годину. Ово упутство израђено је у складу са овлашћењем министарства надлежног за послове финансија да спроведе ту законску одредбу уз поштовање најбоље праксе у погледу транспарентности и контроле јавне потрошње.

1.2 Реформа управљања јавним финансијама

Унапређење буџетског процеса је део шире реформе управљања јавним финансијама, која ставља нагласак на утврђивање приоритета и оптимизацију потрошње у циљу подстицања привредног раста и ефикасног пружања квалитетних услуга јавне управе.

Програмски буџет представља ефикасан механизам за спровођење те реформе. Такав буџет омогућава боље управљање учинком јавне управе, већу одговорност корисника буџета, успостављање снажнијих веза између годишњег буџета, утврђивања приоритетних расхода и издатака и спровођења јавних политика, као и већу транспарентност потрошње.

1.3 Разлике између програмског и линијског буџета

Прелазак с традиционалног линијског буџета на програмски буџет има значајне импликације за израду финансијских планова корисника буџета, њихово разматрање и представљање извршној и законодавној власти.

Линијски буџет, који је усредсређен на расходе на основу економске класификације (нпр. плате, робе и услуге итд.), претежно преко функционалне класификације омогућава препознавање надлежности корисника буџета, док програмски буџет, с друге стране, класификује расходе и издатке према уже дефинисаним надлежностима и мерама корисника буџета, односно приказује:

- 1) у које конкретне сврхе се средства троше;
- 2) на који начин је таква потрошња повезана са средњорочним циљевима;

---

¹ ("Сл. Гласник РС", бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр. и 108/2013) **члан 112.**

3) какви резултати се остварују.

На тај начин програмски буџет:

- 1) пружа јединствен оквир за утврђивање приоритетних расхода и издатака;
- 2) унапређује координацију политика, што је од великог значаја за постизање националних социјалних и економских циљева;
- 3) обезбеђује финансијски контекст средњорочним плановима корисника буџета;
- 4) омогућава корисницима буџета, извршној и законодавној власти да уоче неефикасно трошење, као и области у којима се не постижу адекватни резултати и којима је потребно више ресурса;
- 5) доприноси унапређењу услуга јавне управе кроз процену односа њихове цене и квалитета;
- 6) омогућава израду Буџета који је транспарентнији и разумљивији за грађане.

2 Структура програмског буџета и дефиниције основних појмова

Програмска структура буџета се утврђује у складу с хијерархијским функцијама државе, циљевима Владе, односно надлежностима и циљевима корисника буџета.

Утврђени **сектори** у којима делују корисници буџета представљају основу за планирање и управљање секторским политикама и буџетом, као и оквир за утврђивање стратешких приоритета и циљева Владе². Веза између *сектора* и нижих нивоа програмске структуре (*програма*, *програмских активности* и *пројеката*) омогућује анализу активности корисника на свим нивоима власти које доприносе реализацији секторских политика. Листа *сектора* приложена је у Анексу 1.

Секторски приступ планирању омогућава бољу координацију заједничког рада Владе, донатора и других кључних актера у оквиру одређеног *сектора*. У Анексу 2 је појашњена улога *сектора* у контексту управљања развојном помоћи.

Програмску структуру корисника буџета чине три програмске категорије: *програм*, *програмска активност* и *пројекат*, којима се групишу расходи и издаци. Те програмске категорије распоређене су у два хијерархијска нивоа. На вишем нивоу су *програми*, а на нижем су *програмске активности* и *пројекти* који им припадају.

Програм представља скуп мера које корисници буџета спроводе у складу са својим кључним надлежностима и утврђеним средњорочним циљевима. *Програм* се састоји од независних, али тесно повезаних компонената – *програмских активности* и/или *пројеката*. Алокација средстава одређених за *програм* врши се апропријацијама везаним за *програмске активности* и *пројекте* у оквиру *програма*. *Програм* се утврђује и спроводи од стране једног или више корисника буџета и није временски ограничен.

Програмска активност је **текућа делатност** корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе достизању циљева *програма*. *Програмске активности* се утврђују на основу његових уже дефинисаних надлежности. Могу се односити на: пружање јавне услуге, припрему и доношење нормативних и стратешких аката, рад инспекцијске службе, спровођење мера јавних политика, административну делатност органа и др. *Програмска активност* мора бити део *програма*, спроводи се од стране само једног корисника буџета и није временски ограничена.

Пројекат је **временски ограничен пословни подухват** корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе постизању циљева *програма*. Може се односити на капитално улагање, унапређење процедуре у јавној администрацији, усавршавање државних службеника и сличне подухвате који доприносе *квалитетнијем* пружању јавних услуга. Такође, *пројекти* могу представљати краткорочни инструмент утврђене јавне политике.

Назив програма, програмске активности и пројекта треба да буде кратак, информативан и да директно указује на активности које се њима спроводе.

---

² Процес утврђивања стратешких приоритета и циљева Владе уређује се Методологијом интегрисаног планирања јавних политика коју израђује Генерални секретаријат Владе.

Сврха програма, програмске активности или пројекта исказује се описом општих друштвених и/или економских ефеката који треба да се постигну на дужи рок. Тај опис треба да буде кратак, релевантан и уопштен, а не специфичан. Сврха не мора да буде директно мерљива. Најбоље би било да иста сврха важи за све време спровођења *програма, програмске активности, односно пројекта*.

Основ програма укључује информације о правном основу, средњорочном плану и/или стратегији на основу којих су утврђени циљеви *програма* и *програмских активности* и *пројекта* који му припадају.

Опис програма, програмске активности или пројекта укључује образложење кључних активности и услуга које се спроводе, односно пружају.

Циљ програма је специфичан друштвени или економски ефекат – **крајњи исход** који треба остварити у средњем року (3–5 година) спровођењем мера у оквиру *програма*. Осим мера корисника буџета, на остварење циља *програма* могу утицати и други фактори. Циљ *програма* је у складу са средњорочним планом и/или стратешким документима буџетских корисника, као и одговарајућим секторским стратегијама. Кад год је могуће, треба да буде квантитативно изражен.

Циљ програмске активности или пројекта може се односити на **крајњи исход** (одређени друштвени или економски ефекат), али и на непосредне **излазне резултате** који се остварују спровођењем *програмске активности* или *пројекта* у краткорочном (1–2 године) или у средњорочном периоду (3–5 година). Излазни резултати су производи или услуге које пружају корисници буџета, које су релевантне за постизање крајњих исхода *програмске активности* или *пројекта*. У пракси, већину излазних резултата представљају услуге које корисник буџета пружа грађанима и привреди, као и услуге које пружа другим корисницима буџета или државном сектору у целини.

Применом **индикатора учинка** обезбеђују се информације о ефикасности и ефикасности *програма, програмских активности* и *пројекта*. Индикатори учинка се утврђују за циљеве, односно изражавају циљеве на оперативно мерљив начин. Циљ је израз онога *што се настоји постићи*, док се индикатором учинка **мери**, тј. утврђује *да ли се циљ постиже*. Разликују се две врсте индикатора учинка: индикатори исхода и индикатори излазних резултата.

Применом **индикатора исхода** обезбеђују се информације о крајњем достигнућу *програма, програмске активности* или *пројекта*, тј. о оствареној друштвеној или економској промени. Они су посебно значајни за стратешко планирање, усмеравање буџетских средстава и управљање јавним политикама, а истовремено резултати које мере су они који су од највећег интереса за ширу јавност.

Применом **индикатора излазног резултата** обезбеђују се информације о непосредним производима и услугама који су пружени спровођењем *програмске активности* или *пројекта*. Индикатори излазног резултата најчешће мере квантитет, квалитет или ефикасност пружања јавне услуге.

3 Буџет усмерен ка учинку

У програмском буџету акценат је на учинку мера финансираних из буџета. Корисници буџета, подједнако као и министарство надлежно за послове финансија, Влада и законодавна власт користиће информације о учинку да би се проценила *ефективност* и *ефикасност* потрошње и утврдили приоритети у расходима.

Ефективност означава меру у којој се одређеним активностима постиже жељени исход. На пример, образовни програми су ефективни ако учесници стекну знања и буду спремни за захтеве које пред њих поставља савремена привреда. Полицијска патрола је ефективна ако смањује стопу криминала. Ефективна подршка пољопривреди као последицу има већу конкурентност и веће приносе пољопривредних култура.

Ефикасност означава постизање жељеног исхода уз оптималан утрошак ресурса. Што је нижи утрошак ресурса за пружање одређене услуге, то је њено остварење ефикасније – под претпоставком да се не жртвује квалитет услуге.

Да би се измерио учинак потрошње, потребно је:

- 1) да су утврђени програмска структура и циљеви корисника буџета;
- 2) да су одабрани одговарајући индикатори учинка;
- 3) да је спроведен мониторинг;
- 4) да је извршена евалуација.

3.1 Шта радимо, шта желимо да постигнемо и колико то кошта: утврђивање програмске структуре и циљева

Да би се адекватно мерио учинак потрошње, различите мере корисника буџета и повезани трошкови логички се групишу у програмској структури. За програмску структуру се везују циљеви које корисник буџета планира да оствари спровођењем *програма, програмских активности* или *пројеката*.

Програмски буџет се израђује у складу са средњорочним плановима корисника и другим стратешким документима који се односе на њихов делокруг (Графикон 1).

Графикон 1.

Утврђивање програмске структуре и циљева корисника буџета објашњено је у Поглављу 6, а примери програмске структуре и циљева дати су у Поглављу 7 и Анексу 4.

3.2 Чиме меримо остварење циљева: одабир индикатора учинка

Као инструмент праћења остварења циљева корисника буџета употребљавају се индикатори учинка. Примена индикатора учинка и података који се на тај начин обезбеђују важни су из више разлога. Као прво, подаци о учинку корисни су када се доносе одлуке о опредељивању буџетских средстава иако висина тих износа не зависи искључиво од њих. Као друго, утврђивање циљних вредности које се мере индикаторима учинка доприноси бољем управљању финансијама током буџетске године. Као треће, поређење утврђених циљних вредности и остварених резултата пружа корисне информације за боље спровођење јавних политика.

Истовремено са израдом програмске структуре буџета утврђује се начин праћења постизања циљева, односно утврђују се индикатори учинка (за сваки циљ сваког програма, програмске активности и пројекта). Индикатори морају да буду такви да омогућавају лако мерење остварених резултата, да буду релевантни и да користе руководиоцима програма у управљању учинком.

За примену индикатора учинка потребно је утврдити: базну (постојећу вредност), циљне вредности за три године, као и извор верификације остварених вредности. Циљне вредности треба да буду реалне и остварљиве, али и такве да њихово остварење истовремено представља и одређени изазов. Одређују се на основу постојећег стања (базне вредности) и реалне процене онога што се може остварити у одређеном периоду утрошком опредељеног износа.

Детаљније упутство за утврђивање индикатора учинка дато је у Поглављу 6, а примери утврђених индикатора дати су у Поглављу 7 и Анексу 4.

3.3 Како пратимо напредак: процес мониторинга

Мониторинг је непрекидан процес у надлежности корисника буџета у којем се прикупљају и пружају информације о томе како се *програм*, *програмска активност* или *пројекат* спроводи у односу на очекиване резултате.

Мониторинг као процес укључује извештавање о постигнутим вредностима које су измерене утврђеним индикаторима и образложење одступања од утврђене циљне вредности.

Обавеза корисника буџета да извештава о постигнутим резултатима објашњена је у Поглављу 8.

3.4 Евалуација постигнутог

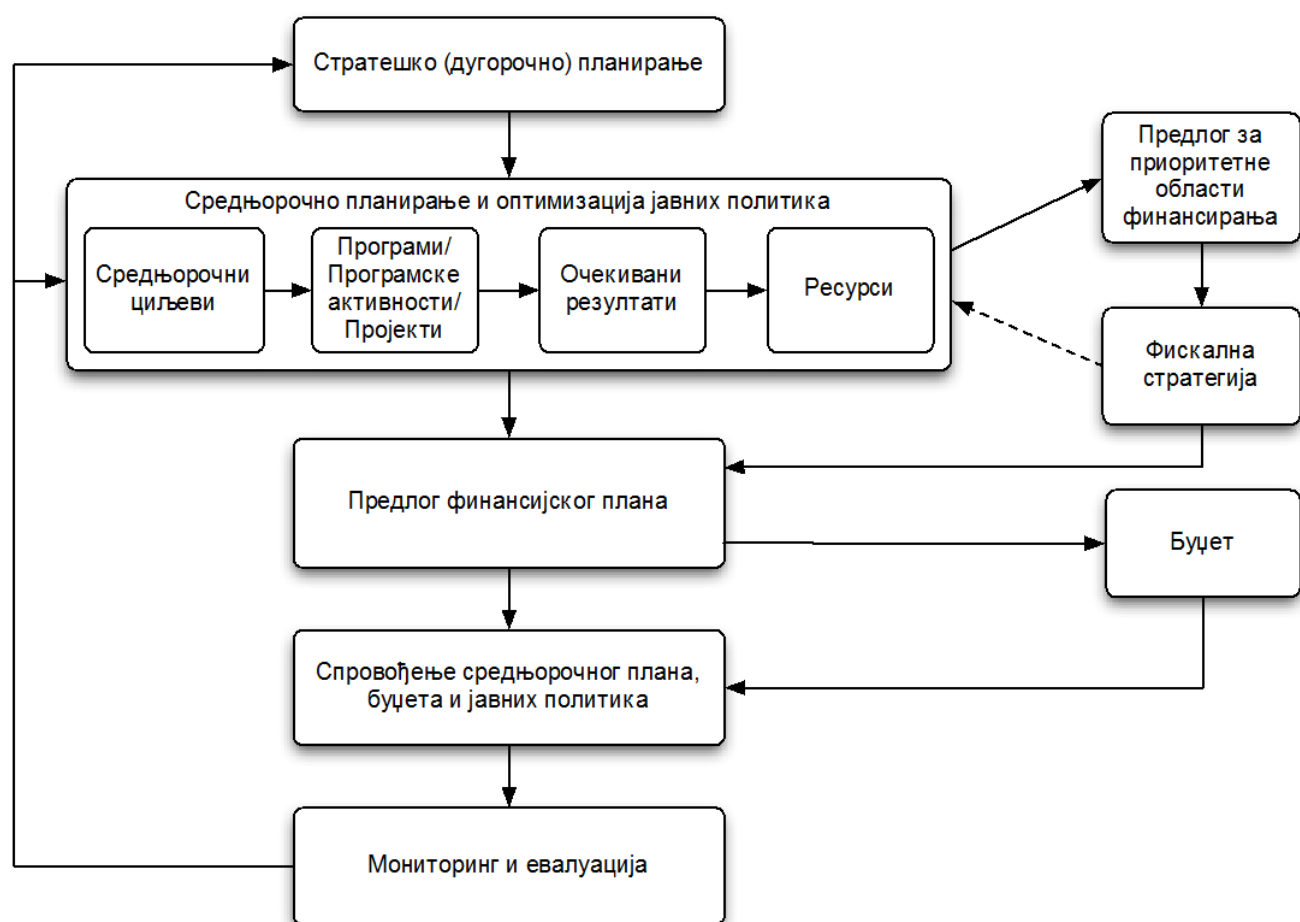
Да би се спровела евалуација успешности *програма*, *програмске активности* или *пројекта*, потребно је извршити анализу вредности које су измерене на основу индикатора учинка, као и релевантност мера које се спроводе да би се утврђени циљеви постигли. Та анализа ће показати да ли је потребно променити одређене мере, прекинути их или спровести неке нове које ће више допринети постизању одређеног циља.

Евалуација *програма*, *програмске активности* или *пројекта* подразумева: 1) анализу коју спроводи корисник буџета сам за своје потребе и 2) свеобухватну *cost-benefit* анализу коју периодично спроводи спољни независни субјекат. На тај начин се отклања евентуална субјективност корисника у евалуацији ефективности и ефикасности, односно успеха *програма*, *програмске активности* или *пројекта*.

4 Планирање, програмски буџет и унапређење спровођења јавних политика

Програмски буџет омогућава да се ускладе средњорочно планирање и алоцирање буџетских средстава и боље управља јавним политикама. Јавне политике се одсликавају у програмском буџету јер се трошкови директно везују за спровођење *програма, програмских активности и пројеката* којим се остварују јавне политике. Поред тога програмски буџет, који укључује циљеве и индикаторе учинка, омогућава праћење резултата спровођења јавне политике.

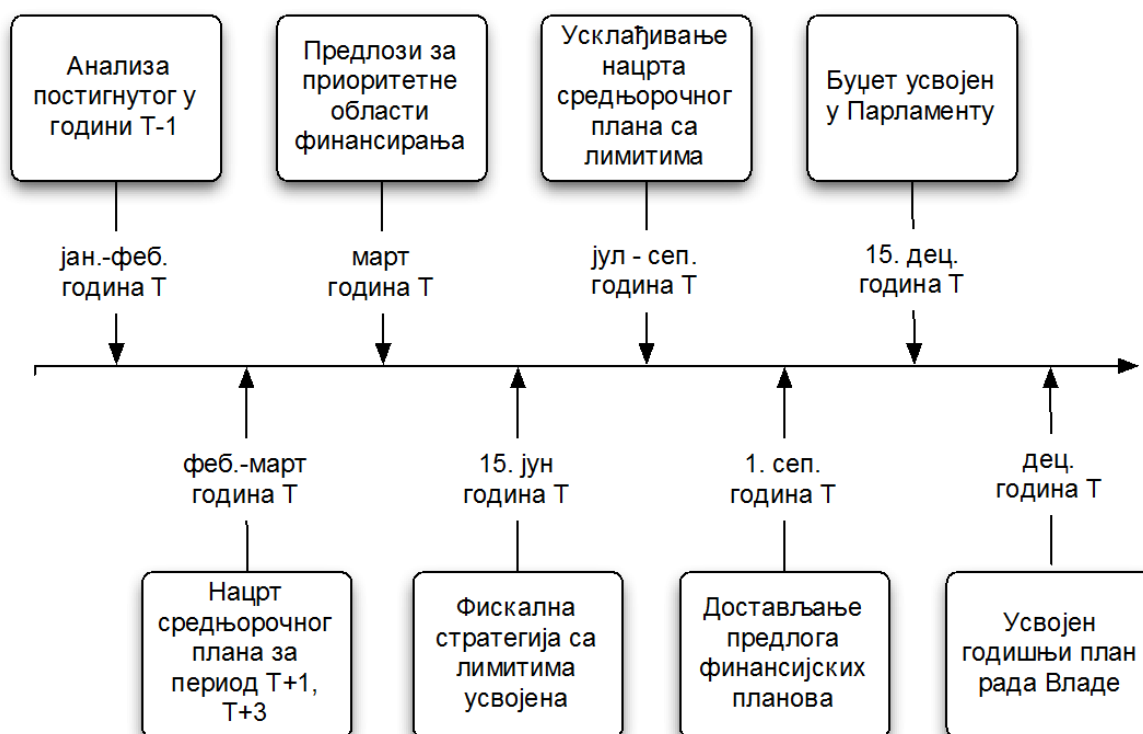
На Графикону 2 представљена је узајамност израде и спровођења средњорочног плана, буџета и јавних политика, као и улога мониторинга и евалуације у том процесу.

Графикон 2.

4.1 Годишњи циклус и календар

Графикон 3. и кораци описани у наставку текста објашњавају циклус средњорочног планирања, оптимизације спровођења јавних политика, утврђивања приоритета финансирања и израде годишњег буџета.

Корак 1. Годишњи циклус започиње евалуацијом: врши се анализа спроведених мера, потрошње и постигнутих циљева у претходној фискалној години. Разматрају се мере којима би се побољшало спровођење политика ако се показало да се не остварују утврђени циљеви.

Корак 2. Анализира се постојеће стање у делокругу органа државне управе. Ако су измењени стратешки документи и приоритети или ако су промењене околности и створени ризици, треба утврдити да ли су претходно утврђени циљеви и мере за њихово постизање реално остварљиви у новим околностима, као и да ли је потребно да корисници буџета утврде нове циљеве и мере. На основу тих анализа, као и међусобних консултација корисника буџета у чији делокруг спадају међусобно повезани послови, израђује се нацрт средњорочног плана за трогодишњи период. Корисници буџета приликом планирања својих мера узимају у обзир *IPA* програмирање.

Корак 3. У складу с нацртом средњорочног плана корисници буџета могу предложити реалокацију планираних средстава у постојећој програмској структури. У том кораку могу се „угасити” неадекватне или неефикасне *програмске активности* или *пројекти*, као и предложити нове *програмске активности* или *пројекти*, који се достављају министарству надлежном за послове финансија у оквиру процедуре за утврђивање приоритетних области финансирања (ПОФ).

Корак 4. На основу предлога за ПОФ корисника републичког буџета и утврђеног фискалног оквира утврђују се лимити корисника буџета (доношењем Фискалне стратегије).

Кораци 5. и 6. Корисници буџета усклађују свој средњорочни план са утврђеним лимитима и достављају предлог финансијског плана министарству надлежном за послове финансија.

Корак 7. Народна скупштина усваја Буџет.

Корак 8. Влада усваја годишњи план рада за наредну годину до краја децембра текуће године.³

---

³ Годишњи план рада Владе укључује циљеве и послове Владе, као и циљеве и послове органа државне управе и очекиване резултате. Овај документ се заснива на годишњим плановима рада органа државне управе, израђених у складу са методологијом средњорочног планирања, који се достављају Генералном секретаријату Владе.

5 Програмски буџет и европске интеграције

5.1 Пројекти подржани средствима ЕУ за претприступну помоћ (IPA)

Програмски буџет омогућава да се пројекти подржани средствима *IPA* сагледају у контексту ширих стратешких циљева корисника буџета. Сваки пројекат *IPA* припада одређеном *програму* корисника буџета, односно доприноси остварењу циљева *програма*. На тај начин се олакшава програмирање средстава *IPA*. С друге стране, програмски буџет обезбеђује да се прати спровођење пројеката *IPA*, као и да се сумарно извештава о средствима *IPA* издвојеним за развојне мере.

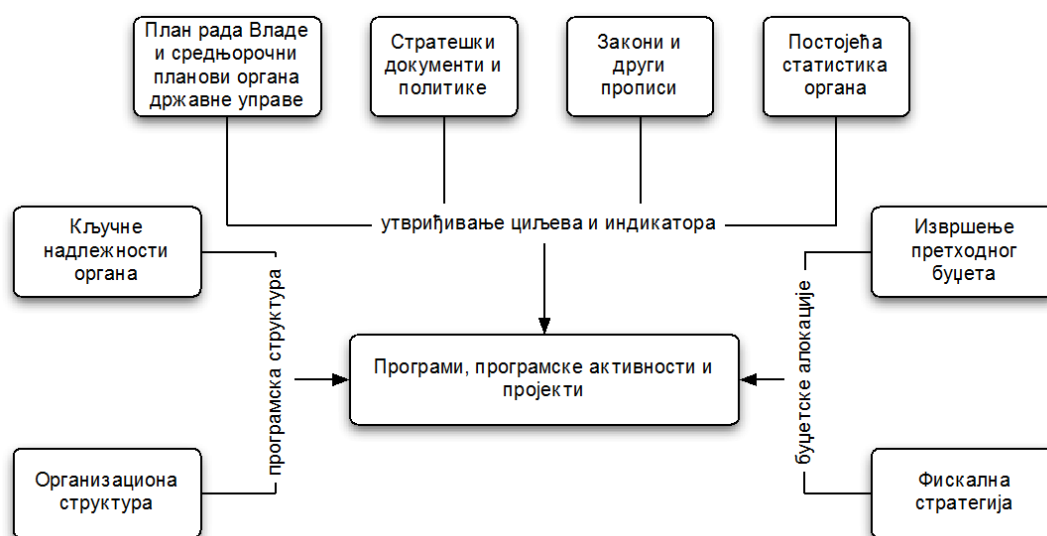
5.2 Процес преговора са ЕУ

Упутства дата у овом делу су привремена и односе се само на период у коме ће Република Србија преговарати о чланству са Европском унијом. У циљу праћења мера које корисници буџета спроводе у оквиру сваког од 35 поглавља која су предмет преговора са ЕУ, као и финансијских средстава која се користе у ту сврху, корисници буџета су дужни да приликом утврђивања своје програмске структуре наведу да ли у оквиру *програмске активности* или *пројекта* спроводе мере везане за неко од тих поглавља, као и да одреде део средстава који се користи у ту сврху. Списак поглавља која су предмет преговора са ЕУ налази се у Анексу 3.

6 Успостављање програмске структуре

6.1 Програмска структура државних органа

Приликом преласка с линијског на програмски буџет успоставља се почетна програмска структура корисника буџета. Начин на који се успоставља програмска структура **корисника буџета на централном нивоу** приказана је на Графикону 4. и описана у даљем тексту. Дефиниције појмова програмске структуре дате су у Поглављу 2, а примери у Поглављу 7 и Анексу 4.

Графикон 4.

1) Утврђивање програма и циљева програма

Програми и циљеви програма корисника буџета утврђују се на основу њихових: а) законом прописаних надлежности и организационе структуре и б) средњорочних планова и стратешких докумената.

На основу законом прописаних надлежности корисника буџета утврђује се листа њихових **кључних** надлежности. *Програми* се утврђују у складу с кључним надлежностима и, у мери у којој је то могуће, остварује њихова веза са организационом структуром да би се обезбедила примена принципа организационе одговорности над спровођењем *програма*.

Циљ програма је специфичан **друштвени или економски ефекат – крајњи исход** који треба остварити у средњем року (3–5 година) спровођењем мера у оквиру програма. Корисници буџета који су дужни да поднесу предлог за израду Плана рада Владе, као основу за утврђивање *циљева програма* користе *средњорочне циљеве вишег нивоа* које су, према методологији Генералног секретаријата Владе, утврдили у својим средњорочним плановима. Остали корисници буџета на основу стратегија које се односе на њихов делокруг и/или својих стратешких планова, односно планова развоја утврђују своје кључне средњорочне циљеве. Утврђене циљеве је потребно адекватно груписати (1–5 циљева по *програму*).

2) Утврђивање индикатора програма

За праћење постизања утврђеног циља *програма* користе се индикатори исхода, који су у директној вези с тим циљем. Приликом утврђивања индикатора, потребно је анализирати на који начин се најадекватније и најпрактичније може мерити постизање циља. Често је потребно утврдити више од једног индикатора да би се на свеобухватан начин измерило постизање циља. Међутим, да би се сачувао фокус, треба се усредсредити на мањи број (1-3) кључних индикатора. Ако се користи превише индикатора, то може створити презасићење информацијама.

Када се утврђују индикатори, важно је да се на уму има:

- *Јасноћа* – из примене индикатора треба да се види да ли институција постиже циљеве које је себи поставила. Индикатори треба да буду разумљиви свима који их користе (руководиоцима програма, руководству органа управе, министарству надлежном за послове финансија, Влади итд.).
- *Доступност података* – подаци за одабран индикатор морају бити лако доступни и прикупљени уз прихватљиве трошкове.

Такође приликом дефинисања индикатора потребно је тежити ка томе да они задовоље критеријум СМАРТ. СМАРТ или МУДРО дефинисани индикатори су они који су *Мерљиви* - могу се квантитативно одредити кроз број или проценат, *Уоквирени временски* - поседују временску одредницу на крају које се врши мерење и поређење са планираним величинама, *Достижни* - представљају компромис између жеља и могућности, односно узимају у обзир реалне компетенције, расположивост ресурса и потенцијане ризике, *Релевантни* - пружају информације које недвосмислено и директно доприносе остварењу дефинисаних циљева, *Одређени* - недвосмислено одсликавају стање или ниво активности који се желе постићи.

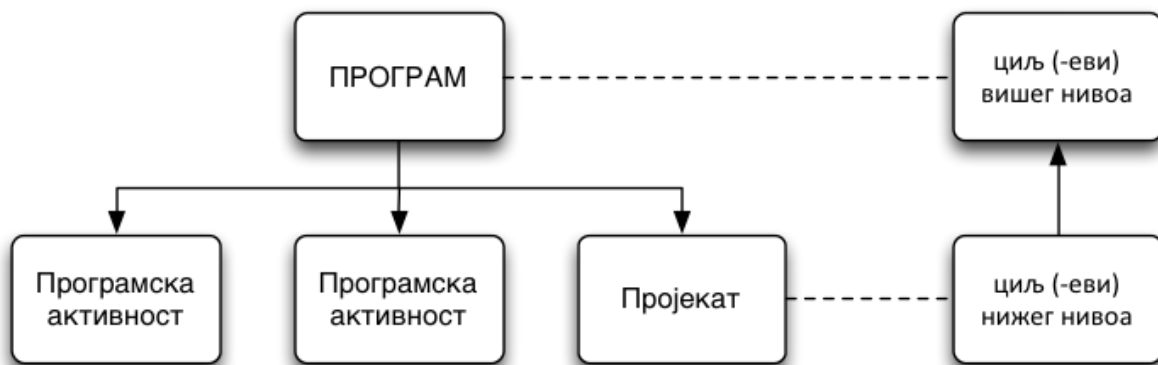
Када се утврђују индикатори за праћење остварења циљева *програма* потребно је, у мери у којој је то адекватно, користити **постојећу** статистику органа, ону која се користи за извештаје који се достављају различитим организацијама (као што су *OECD*, Светска здравствена организација итд.) или за интерне сврхе (за доношење одлука руководства).

3) Утврђивање програмских активности и пројеката и повезаних циљева

Док се на основу кључних надлежности корисника буџета утврђују *програми*, на основу осталих његових надлежности утврђују се **програмске активности**. *Програмске активности* су текуће делатности корисника буџета које се могу односити на: пружање јавне услуге, припрему и доношење нормативних и стратешких аката, рад инспекцијске службе, спровођење мера јавних политика, административну делатност органа и др. Корисници буџета треба да идентификују различите *програмске активности* чија су сврха и циљеви у складу са сврхом и циљевима утврђеног *програма*.

Корисници буџета треба да размишљају и о временски ограниченим пословним подухватима – *пројектима*, чије спровођење такође доприноси остварењу сврхе и циљева утврђеног *програма*.

Циљеви *програмских активности* и *пројеката* су **циљеви нижег нивоа** – *средњорочни* и *краткорочни* – који су релевантни за остварење циљева *програма* (Графикон 5). Циљ *програмске активности* и *пројекта* може се односити на **крајњи исход** (друштвени или економски ефекат), али и на непосредне **излазне резултате** који се остварују њиховим спровођењем. Када се односе на излазне резултате, циљеви *програмске активности* или *пројекта* често указују на унапређење пружања јавних услуга корисника буџета. За сваку *програмску активност* и *пројекат* потребно је утврдити 1 – 3 циља.

Графикон 5

За утврђене *програмске активности* и *пројекте* везују се трошкови њиховог спровођења. То значи да се алокација укупних средстава одређених за *програм* врши апропријацијама везаним за *програмске активности* и *пројекте* у оквиру *програма*.

У појединим случајевима корисници буџета неће моћи све трошкове спровођења *програма* да разврстају по *програмским активностима* утврђеним у складу са својим надлежностима у оквиру *програма*. Ово се превасходно односи на трошкове везане за рад секретаријата, финансијске и правне службе, ИТ подршке за интерне потребе органа и сл. Такву делатност и трошкове је потребно издвојити у *програмску активност* која је **типа „администрација и управљање”**, за коју није обавезно утврдити циљеве и индикаторе учинка. *Програмска активност* административног типа доприноси несметаном спровођењу преосталих *програмских активности* у оквиру *програма*.

4) Утврђивање индикатора *програмских активности* и *пројеката*

За мерење учинка *програмских активности* и *пројеката* утврђују се индикатори исхода, индикатори излазних резултата или комбинација та два типа индикатора која на најреалистичнији начин осликава напредак у остварењу циља *програмске активности* или *пројекта* (1–3 индикатора по циљу). Важно је нагласити

да индикаторе исхода треба утврдити кад год је то могуће јер пружају податке који су од највећег интереса за ширу јавност.

Циљ *програмске активности* или *пројекта* често се односи на унапређење неке јавне услуге коју пружа корисник буџета. У наставку текста дате су смернице и примери како се индикатори излазних резултата могу користити за мерење и праћење квантитета, квалититета или ефикасности пружене услуге:

- Индикатори којима се мери **квантитет**, односно **обим пружених услуга** су на пример: проценат вакцинисане деце; број емитованих реклама у кампањи против пушења; проценат обрађених захтева за издавање грађевинских дозвола итд.
- Индикатори за мерење **квалитета пружених услуга** које је најједноставније утврдити су индикатори **ажурности**, индикатори **задовољства корисника услуга** итд. Индикаторима ажурности мери се колико се брзо пружа одређена услуга, што је излазни резултат, на пример: просечно време између пријема пацијента у болницу и времена када му је пружена здравствена услуга; просечно време обраде захтева за издавање грађевинске дозволе; просечно време за које ватрогасна бригада реагује на пожар итд. Постоји више врста индикатора **задовољства корисника услуга**, почевши од индикатора на основу којих се добијају подаци о укупном нивоу задовољства, до индикатора на основу којих се добијају подаци о специфичним аспектима задовољства пруженом услугом, нпр. проценат корисника услуге који сматрају да је пружалац услуге љубазан. Да би се добили специфични подаци о унапређењу задовољства пруженом услугом, утврђују се индикатори у складу с којима се осмисле анкете које се потом периодично спроводе и сл.
- Индикаторима **ефикасности** мери се остварење резултата по адекватној цени. Најчешће се користи индикатор **јединичне цене пружене услуге**. Примери индикатора утврђених на тај начин су: цена по датој вакцини (укључујући пружање услуге); цена по обрађеном захтеву за издавање грађевинске дозволе; цена по обрађеном захтеву за издавање визе итд.

6.2 Смернице за уравнотежену програмску структуру

Да би се успоставила уравнотежена програмска структура буџета Републике Србије, министарство надлежно за послове финансија даје смернице корисницима буџета на централном нивоу како да израде своју програмску структуру:

- Препорука је да број програма министарства буде 3-7, односно 1-3 за остале буџетске кориснике (уколико је то могуће полазећи од надлежности и организационе структуре)
- Потребно је водити рачуна о томе да буџетска средства буду уравнотежено опредељена по *програмима*. Не препоручује се да корисник утврђује програм чија је вредност мања од 5% његовог укупног буџета;

- У једном *програму* може се утврдити до 10 *програмских активности* и/или *пројеката*;
- Један од *програма* које утврђује министарство треба да буде *уређење и надзор у одређеној области* (зависно од надлежности министарства). Тај програм укључује *програмске активности* које се односе на доношење прописа, надзор, и администрацију;
- Плате и остале расходе за запослене потребно је распоредити по *програмима*, односно *програмским активностима* и *пројектима* у чијем спровођењу они учествују. Све категорије трошкова за запосленог који ради на пословима у оквиру различитих *програмских активности* или *пројеката* треба да се планирају у оквиру средстава за спровођење *програмске активности* или *пројекта* на ком проводи најмање 50% радног времена;
- На сличан начин треба распоредити трошкове коришћења робе и услуга по *програмима*, *програмским активностима* или *пројектима*;
- С обзиром на то да се *програми* утврђују у складу с кључним надлежностима органа, углавном ће бити стабилни, што значи да се програмска структура у годишњем циклусу планирања буџета превасходно мења на нивоу *програмских активности* и *пројеката*.

6.3 Програмски буџет органа територијалне аутономије

Програмска структура органа територијалне аутономије успоставља се на основу законских надлежности и стратешког оквира који чине национална и стратешка документа органа територијалне аутономије, при чему се примењује техника описана у Поглављу 6.1 и смернице дате у Поглављу 6.2. Да би се омогућило спровођење анализе потрошње јавних средстава и постигнутих ефеката у областима у којима надлежност имају и централна и покрајинска власт, *програми* аутономне покрајине се утврђују у складу са одговарајућим *програмима* у буџету Републике Србије. Такву усклађеност је могуће постићи тек пошто се утврди програмска структура Републике Србије у процесу утврђивања приоритетних области финансирања у првој години примене програмског буџета.

Органи територијалне аутономије утврђују *програмске активности* и *пројекте* којима спроводе своје *програме*, као и циљеве *програма*, *програмских активности* и *пројеката*.

6.4 Програмски буџет јединица локалне самоуправе

Јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: **ЈЛС**) своју *програмску структуру* утврђују на основу листе *програма* и *програмских активности униформних за све ЈЛС*. Ту листу утврђује Стална конференција градова и општина (у даљем тексту: СКГО), у складу с надлежностима ЈЛС (Анекс 5). У тој листи је за *програме* и *програмске активности* утврђена њихова: шифра, назив, *сектор* коме припадају и сврха.

Да би се омогућило спровођење анализе потрошње јавних средстава и постигнутих ефеката у случајевима када се исти пројекат финансира средствима централне власти и средствима јединица локалне самоуправе, *пројекат* јединице локалне власти се утврђују у складу са одговарајућим *пројектом* у буџету Републике Србије у погледу назива и шифре пројекта. У овом случају неопходна је координација централног нивоa власти и јединице локалне самоуправе у циљу обезбеђивања једнообразне шифре и назива пројекта.

По потреби, ЈЛС утврђују **додатне програмске активности** и *пројекте* у складу са својим специфичним надлежностима и својим стратешким плановима и циљевима.

СКГО ће утврдити и накнадно доставити ЈЛС и листу **униформних индикатора**. Применом ових индикатора пружају се подаци о општим достигнућима униформних *програма* и *програмских активности*, као и статистички подаци из домена униформних *програма* и *програмских активности*. ЈЛС имају обавезу да прате и извештавају о вредностима које се мере утврђеним униформним индикаторима, као део својих редовних обавеза извештавања.

Униформност *програма* и *програмских активности* и *индикатора* обезбеђује да ЈЛС међусобно упореде трошкове и квалитет услуга пружених грађанима у оквиру тих *програма* и *програмских активности*. Такође, та униформност *програма* и *програмских активности* и њихова усклађеност са *секторима* и *програмима* на централном нивоу, омогућује да се спроведе финансијска анализа и прате активности корисника буџета у одређеним областима на свим нивоима власти.

За униформне *програме* и *програмске активности* које спроводе, ЈЛС утврђују циљеве на основу својих стратешких планова или планова развоја. Свака ЈЛС утврђује и индикаторе којима мери постизање специфичних циљева *програма*, *програмске активности* или *пројекта* који спроводи.

Додатне инструкције о повезивању стратешког планирања и израде буџета ЈЛС и подршку у успостављању програмске структуре обезбеђује СКГО.

7 Подаци о програму, програмској активности и пројекту

7.1 Утврђивање програма

За *програм* који се утврђује, потребно је утврдити и следеће податке⁴:

• Сектор (коме припада);   • Шифру;   • Назив;   • Сврху;   • Основ (правни основ, средњорочни план, стратегија);   • Опис;   • Одговорно лице;   • Циљ (1–5);   • Индикаторе исхода: (1–3 за сваки циљ)   • Вредност за базну годину и наредне три године и извор верификације за сваки индикатор исхода;   • Списак корисника буџета који спроводе програм;   • Списак <i>програмских активности и пројеката</i> унутар <i>програма</i>.

Шифра

Шифру програма корисника буџета на централном нивоу одређује министарство надлежно за послове финансија. Шифра се састоји од четири цифре, прве две цифре представљају број Сектора коме програм припада, док преостале две цифре представљају први слободан редни број.

Шифра *програма* аутономне покрајине усклађује се са шифром *програма* на централном нивоу. Шифре *програма* ЈЛС су утврђене Анексом 5. у складу са претходно наведеним правилом шифрирања програма.

Када се утврђује *програм*, успоставља се веза тог *програма* са *сектором* коме програм припада. Листу *сектора* је утврдило министарство надлежно за послове финансија у сарадњи с Канцеларијом за европске интеграције (Анекс 1).

Дефиниције назива, сврхе, основе, описа, циљева и индикатора дате су у Поглављу 2. Примери који следе илуструју исправно утврђене податке о *програму*. У Анексу 3 дати су додатни примери програмске структуре и кључних података о *програму* и припадајућим *програмским активностима и пројектима*.

Примери **назива програма**:

Програм „Заштита културне баштине”
Програм „Подршка стваралаштву и културној индустрији”
Програм „Превенција криминала”
Програм „Развој путне инфраструктуре”
Програм „Заштита подземних и површинских вода”

⁴ За програме ЈСЛ одређене податке (шифру, сектор, назив, сврху, основ, опис) прописује СКГО (Анекс 4).

Примери **сврхе** програма:

Очување и представљање српске културне баштине (Програм „Заштита културне баштине”).
Обезбеђивање приступа уметности и подршка креативној индустрији (Програм „Подршка стваралаштву и културној индустрији”).
Осигурање безбедности грађана (Програм „Превенција криминала”).
Унапређење путне мреже Србије и интегрисау трансевропску транспортну мрежу (Програм „Развој путне инфраструктуре”).
Унапређење квалитета површинских и подземних вода у Србији (Програм „Заштита подземних и површинских вода”).

Примери **основа** програма:

Програм „Заштита културне баштине” уређен је следећим прописима: Закон о култури, Закон о културним добрима, Закон о библиотечној делатности, Закон о издавању публикација, Закон о Матици српској, Закон о јавним службама. У том сектору примењује се и Стратегија одрживог развоја.
У спровођењу Програма „Развој путне инфраструктуре” примењују се Закон о јавним путевима, Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године и Закон о планирању и изградњи. Тај програм је у вези са Стратегијом развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015.
Програм „Заштита подземних и површинских вода” заснива се на Закону о заштити животне средине.

Примери **описа** програма:

Програмом „Заштита културне баштине” финансирају се институције и активности у областима као што су археологија, музејска делатност, библиотека делатност итд. Програм обезбеђује грађанима приступ српској традиционалној култури у Србији и иностранству, али и очување културног наслеђа одржавањем и истраживачким радом. Тај програм спроводи културне институције, а у његовом оквиру постоје и механизми бесповратног финансирања који се додељују путем конкурса.
Програм „Подршка стваралаштву и културној индустрији” обезбеђује приступ грађана културним догађајима и подржава креативну индустрију у областима као што су филм, музика итд. Део програма је посвећен финансирању националних институција, али постоје и механизми бесповратног финансирања који се додељују путем конкурса који су намењени независним продуцентима и самосталним уметницима.
Програм „Превенција криминала” обухвата активности Управе полиције, органа у саставу Министарства унутрашњих послова са 20.000 припадника полиције и 500 лица запослених као помоћно особље. Програм укључује директне, као и индиректне трошкове за рад Полиције, Жандрмерије, истражних јединица и специјалних јединица.
Програм „Развој путне инфраструктуре” подразумева изградњу и реконструкцију путева, међу којима су најважнији Коридор 10 и Коридор 11.

Квалитет путева у Републици Србији је на 122. месту од 144 земље, по процени Светског економског форума. Реализација тих инвестиција имаће стимулативан ефекат на привреду Републике Србије и инвестиције, боље транспортне везе периферних и економски мање развијених подручја с напреднијим подручјима и успостављање најкраћих и најефикаснијих веза западне и централне Европе с јужном и југоисточном Европом. Програм спроводе надлежна министарства надлежна за саобраћај и грађевинарство и урбанизам.

Одговорно лице за спровођење *програма* може бити министар/државни секретар/помоћник министра/директор/помоћник директора.

Примери **циљева** *програма*:

Повећање понуде догађаја који промовишу српску културу у иностранству за 5% до 2015. године у односу на 2010. годину (Програм „Подршка стваралаштву и културној индустрији”).

Смањење стопе криминала за 10% до 2015. у односу на 2010. (Програм „Превенција криминала”).

Унапређење квалитета путне мреже у Републици Србији за 5% до 2016. године у односу на 2012. годину (Програм „Развој путне инфраструктуре”).

Повећање просечне густине мреже ауто-путева за 5% до 2016. године у односу на 2012. годину (Програм „Развој путне инфраструктуре”).

Примери **индикатора** спровођења *програма*:

Број догађаја који промовишу српску културу у иностранству.

Стопа криминала (број кривичних дела на 1.000 становника).

Квалитет путне мреже у Србији (просечна оцена квалитета површине путева).

Просечна густина мреже ауто-путева (однос површине земље и километара изграђене саобраћајне мреже).

7.2 Утврђивање програмске активности

За програмску активност која се утврђује, потребно је утврдити и следеће податке⁵:

- Програм (коме припада);
- Шифру;
- Назив;
- Функцију;
- Сврху;
- Основ (правни основ, средњорочни план, стратегија);
- Опис;
- Одговорно лице;
- Циљ (1–3);
- Индикаторе исхода и/или индикаторе излазних резултата (1–3) за сваки утврђени циљ;
- Вредност за базну годину и наредне три године и извор верификације за сваки индикатор исхода;
- Ознаку да ли програмска активност укључује мере везане за поглавља преговора о приступању ЕУ;⁶
- Расходе и издатке који су директно везани за програмску активност и изворе финансирања.

Шифра

- За програмске активности органа државне управе шифру одређује министарство надлежно за послове финансија.
- Шифра за програмске активности органа територијалне аутономије састоји се од шифре програма коме програмска активност припада и додатне четири цифре које представљају први слободан редни број у оквиру програма после бројева којима су означене претходно утврђене програмске активности и пројекти у оквиру програма.
- За програмске активности ЈЛС шифра се састоји се од шифре програма коме програмска активност припада, а преостале четири цифре представљају редни број утврђене програмске активности. За програмску активност која је специфична за ЈЛС, преостале четири цифре додељује ЈСЛ. Те цифре означавају први слободан редни број после бројева којима су означене претходно утврђене програмске активности и пројекти у оквиру програма.

⁵ Одређене податке о униформним програмским активностима ЈСЛ (шифру, назив, сврху, основ, опис) утврђује СКГО (Анекс 4).

⁶ Податак се односи само на кориснике буџета Републике. Уколико програмска активност укључује мере везане за поглавља преговора за приступање ЕУ, корисници буџета треба да одреде део средстава који се користи у ту сврху.

Дефиниције назива, сврхе, основа, описа, циљева и индикатора дати су у Поглављу 2. Примери који следе илуструју исправно успостављање података о изабраним програмским активностима.

Примери **назива** програмске активности:

Подршка раду музеја и архива (у оквиру Програма „Заштита културне баштине”);
Превенција блажих кривичних дела (у оквиру Програма „Превенција криминала”);
Праћење квалитета подземних и површинских вода (у оквиру Програма „Заштита подземних и површинских вода”).

Примери **сврхе** програмске активности:

Обезбеђење приступа јавности културној баштини и историји Србије („Подршка раду музеја и архива”);
Спречавање блажих кривичних дела у центрима градова („Превенција блажих кривичних дела”);
Обезбеђивање релевантног извора стручних информација као основу заштите вода од загађења и најбољег коришћења вода („Праћење квалитета подземних и површинских вода”).

Примери **описа** програмске активности:

Кроз програмску активност „Подршка раду музеја и архива” пружа се подршка мрежи музеја и архива широм земље за истраживања и прикупљања, чувања и излагања важних предмета културне баштине. Те активности се делимично финансирају од продаје улазница.
Програмска активност „Превенција блажих кривичних дела” усредсређује се на присуство припадника полиције на улицама градова у Републици Србији где се почини највише блажих кривичних дела. Та активност има превентивно дејство и омогућава брже интервенисање ако се кривично дело ипак почини.
Програмска активност „Праћење квалитета подземних и површинских вода” је усредсређена на праћење квалитета воде водотокова, акумулација, језера и подземних вода у Републици Србији да би се осигурала усклађеност са стандардима. Спроводи се испитивање биолошких елемената за оцену еколошког потенцијала на територији Републике Србије.

Одговорно лице је особа из средње управљачке структуре (начелник сектора одељења, руководиоца групе и сл.) која координише спровођење програмске активности.

Примери **циљева** програмске активности:

Повећање интересовања јавности за музејске изложбе („Подршка раду музеја и архива”) – исход;
Повећање одрживости финансирања („Подршка раду музеја и архива”) – исход;
Умањење броја пљачки у центрима градова за 5% до 2015. године у односу на

2010. годину („Превенција блажих кривичних дела”) – исход;

Повећање броја часова патролирања припадника полиције у центрима градова за 10% у 2015. години у односу на 2010. годину и одржавање постигнутог нивоа до 2015. („Превенција блажих кривичних дела”) – излазни резултат;

Обезбеђење неометаног испитивања подземних и површинских вода („Праћење квалитета подземних и површинских вода”) – исход;

Повећање броја станица подземних и површинских вода које се испитују за 10% у 2015. години у односу на 2013. годину („Праћење квалитета подземних и површинских вода”) – излазни резултат.

Примери **индикатора програмске активности**:

Учешће прихода од улазница у укупном буџету („Подршка раду музеја и архива”) – индикатор исхода;

Број посетилаца („Подршка раду музеја и архива”) – индикатор исхода;

Број пријављених пљачки („Превенција блажих кривичних дела”) – индикатор исхода;

Број часова патролирања („Превенција блажих кривичних дела”) – индикатор излазног резултата;

Проценат повећања квалитета воде („Праћење квалитета подземних и површинских вода”) – индикатор исхода;

Број спроведених испитивања („Праћење квалитета подземних и површинских вода”) – индикатор излазног резултата.

7.3 Утврђивање пројекта

За *пројекат* који се утврђује, потребно је утврдити и следеће податке:

- Програм (коме припада);
- Шифру;
- Назив;
- Функцију;
- Сврху;
- Основ (правни основ, средњорочни план, стратегија);
- Опис;
- Одговорно лице;
- Трајање (година почетка и завршетка *пројекта*);
- Циљ (1–3);
- Индикаторе (1–3) за сваки утврђени циљ;
- Вредност за базну годину и наредне три године и извор верификације за сваки индикатор исхода
- Ознаку да ли је *пројекат* капитални;⁷
- Ознаку да ли је *пројекат* IPA;⁸

⁷ За капиталне пројекте уносе се и следећи подаци: статус пројектно-техничке документације (решен или нерешен), статус имовинско-правних односа (решен или нерешен).

- Ознаку да ли се спровођењем *пројекта* спроводе мере везане за поглавља преговора за приступање ЕУ;⁹
- Расходе и издатке који су директно везани за *пројекат* и изворе финансирања.

Шифра

За *пројекте* органа државне управе шифру одређује министарство надлежно за послове финансија.

За *пројекте* аутономних покрајина шифра се састоји од шифре *програма* коме *пројекат* припада и додатне четири цифре које представљају први слободан редни број у *програму* после бројева којима су означени претходно утврђени *пројекти* и *програмске активности* у оквиру *програма*.

За пројекте ЈЛС шифра се састоји се од шифре *програма* коме *пројекат* припада и додатне четири цифре које додељују ЈЛС као први слободан редни број после бројева којима су означени претходно утврђени *пројекти* и *програмске активности* у оквиру *програма*.

Дефиниције назива, сврхе, основе, описа, циљева и индикатора *пројекта* дати су у Поглављу 2. Примери који следе илуструју исправно успостављање података о изабраним *пројектима*.

Примери **назива** *пројекта*:

Електронски приступ библиотекама (у оквиру Програма „Заштита културне баштине”);
Изградња Коридора 11 – Сектор 1 (у оквиру Програма „Развој путне инфраструктуре”);
Изградња пречишћивача отпадних вода у Београду (у оквиру Програма „Заштита подземних и површинских вода”).

Примери **сврхе** *пројекта*:

Доступност садржаја библиотека у електронској форми свим заинтересованим („Електронски приступ библиотекама”);
Сигурнији и бржи превоз и растерећење других саобраћајница (Пројекат „Изградња Коридора 11”);
Унапређење квалитета воде на ширем подручју Београда (Пројекат „Изградња пречишћивача отпадних вода у Београду”).

Примери **описа** *пројекта*:

„Електронски приступ библиотекама” је пројекат чијим ће спровођењем библиотечки садржај постати доступнији јавности. Појединачне наслове ће дигитализовати више приватних пружалаца услуга. Потребно је изградити
---

⁸ Корисник буџета Републике за ИРА пројекат из предефинисане листе се бира ИРА годину финансирања (нпр. ИРА 2009, ИРА 2010), а потом и одговарајући ИРА програм/мере из предефинисане листе коју у базу уноси Министарство надлежно за послове финансија у сарадњи с Канцеларијом за европске интеграције.

⁹ Податак се односи само на кориснике буџета Републике. Уколико се спровођењем пројекта спроводе мере везане за поглавља преговора за приступање ЕУ, корисници буџета треба да одреде део средстава који се користи у ту сврху.

информациони систем за складиштење дигитализованих података (који се базира на технологији „у облаку” – *cloud computing*) да би подаци постали доступни јавности. За дистрибуцију садржаја крајњим корисницима користиће се различити канали, и то према уговорима с постојећим пружаоцима услуга;

Изградња Коридора 11 је подељена на два сектора. У фази изградње је Сектор 1, укупне дужине 100 km. Предвиђене су четири саобраћајне траке, две зауставне траке и разделни појас. Планирано је да изградња Сектора 1 буде завршена 2015. године. Спровођењем овог пројекта ће се постићи боља међусобна повезаност 13 општина кроз које пролази коридор, а у којима се налазе значајни индустријски, културни и туристички центри, као и боља повезаност Београда и његовог залеђа с Црном Гором, Јадранским морем и луком Бар;

Пројекат је усмерен на повећање капацитета за прераду отпадних вода на ширем подручју Београда. Постојећи капацитет од 50.000 литара на сат није довољан, јер то представља само 70% отпадних вода које се адекватно обраде пре него што се испусте у Дунав. Овим пројектом капацитет треба да се повећа на 60.000 литара на сат и тиме покрије 85% отпадних вода. Пројекат предвиђа изградњу пречишћивача типа X и карактеристикама Y. Повећани капацитет омогућиће повећање броја стамбених јединица покривених канализацијом.

Одговорно лице је особа из средње управљачке структуре (начелник сектора или одељења, руководилац групе и сл.) која координише спровођење *пројекта*.

Примери **циљева** *пројекта*:

Доступност 20% библиотечког садржаја преко интернета уз претплату до 2015. године („Електронски приступ библиотекама”) – исход;

Дигитализовање 50% библиотечког садржаја до 2014. године („Електронски приступ библиотекама”) – излазни резултат;

Повећање протока саобраћаја Коридора 11 за 10% до 2015. године у поређењу са 2013. годином („Изградња Коридора 11 – Сектор 1”) – исход;

Завршавање 50% изградње пута на Сектору 1 до 2014. године („Изградња Коридора 11 – Сектор 1”) – излазни резултат;

Повећање количине пречишћених отпадних вода пре него што буду испуштене са 70% на 85% до 2016. године на ширем подручју Београда („Изградња пречишћивача отпадних вода у Београду”) – исход;

Повећање капацитета постројења за прераду отпадних вода на 60.000 литара на сат („Изградња пречишћивача отпадних вода у Београду”) – излазни резултат.

Примери **индикатора** *пројекта*:

Проценат библиотечког садржаја доступног преко интернета уз претплату до 2015. године („Електронски приступ библиотекама”) – индикатор исхода;

Проценат дигитализованог библиотечког садржаја – индикатор излазног резултата;

Вредност просечног годишњег дневног саобраћаја (ПГДС – укупан проток возила за годину дана на одређеној деоници пута подељен с бројем дана у години) („Изградња Коридора 11”) – индикатор исхода;

Дужина изграђеног пута на траси Коридора 11 („Изградња Коридора 11”) – индикатор излазног резултата.

Проценат отпадних вода прерађен пре него што буду испуштене („Изградња пречишћивача отпадних вода у Београду”) – индикатор исхода.

Капацитет постројења за прераду отпадних вода (у литрима на сат) („Изградња пречишћивача отпадних вода у Београду”) – индикатор излазног резултата.

8 Измене програмске структуре

8.1 Шифарник *програма, програмских активности и пројеката*

За вођење шифарника *програма, програмских активности и пројеката* на **централном нивоу** одговорно је министарство надлежно за послове финансија. Ако корисници буџета одлуче да промене своју програмску структуру, дужни су да писмено обавесте министарство надлежно за послове финансија о: спровођењу нових *програма*, укидању, спајању или раздвајању постојећих елемената програмске структуре, као и о изменама назива, функције, сврхе, основа, циљева и циљних вредности. Министарство надлежно за послове финансија ће размотрити предложену промену, њен утицај на целокупну структуру програма у буџету и оправданост, и одлучити да ли је прихвата или одбацује. Ако министарство надлежно за послове финансија прихвати промену, извршиће промену програмске структуре или података које је корисник буџета предложио (када се мењају циљеви, односно циљне вредности, у централни шифарник се уноси и образложење измене). У супротном, министарство надлежно за послове финансија шаље кориснику буџета писмено образложење због чега одбија да промени програмску структуру.

Промене програмске структуре након усвајања Буџета могуће су само ако се промени делокруг корисника буџета, односно када је законом или подзаконским актом утврђена његова нова надлежност.

За измену успостављене структуре *програма* на централном и покрајинском нивоу потребна је сагласност министарства надлежног за послове финансија да се не би пореметила успостављена усклађеност. Вођење централног шифарника *програма, програмских активности и пројеката* аутономне покрајине у надлежности је Секретаријата за финансије.

Шифарник *програма, програмских активности и пројеката* ЈЛС (који је у складу са структуром коју је утврдио СКГО) води локални орган управе надлежан за финансије.

8.2 Нове иницијативе корисника буџета

Централни ниво

Буџетски корисници предлажу нове *програмске активности и пројекте* са предлозима које достављају за ПОФ. Приликом те процедуре корисник буџета утврђује податке о новом програмском елементу. Ако Влада одобри нову иницијативу, односно алоцира средства за њено спровођење у оквиру ограничења расхода корисника буџета које је утврђено Фискалном стратегијом, нова *програмска активност*, односно *пројекат* постаје део централног шифарника министарства надлежног за послове финансија.

У поднетим предлозима за ПОФ корисници буџета достављају критеријуме за распоређивање функционалних и наменских трансфера (који су прописани законом којим се уређује финансирање локалних самоуправа) и износе средстава по појединачним ЈЛС. Ревидирана Фискална стратегија укључује горе наведене

информације о појединачним трансферима, на основу чега ЈЛС планирају комплементарне *програмске активности*, односно *пројекте* који се финансирају из буџета локалне власти.

Органи територијалне аутономије и ЈЛС

Корисници буџета органа територијалне аутономије и ЈЛС предлажу нове *програмске активности* и *пројекте* (и утврђују податке о новом програмском елементу) у оквиру предлога финансијских планова. Ако се нова иницијатива одобри, она постаје део шифарника програмске структуре буџета органа територијалне аутономије, односно ЈЛС.

9 Обавезе извештавања о резултатима

У наставку су наведене обавезе извештавања буџетских корисника о постигнутим резултатима које се успостављају овим упутством.

Корисници буџета Републике Србије су у обавези да доставе годишњи извештај министарству надлежном за послове финансија, Влади и Генералном секретаријату Владе, као и Народној скупштини о резултатима активности спроведених у завршеној фискалној години – постигнутим вредностима које су измерене индикаторима учинка и о евентуалним одступањима од циљаних вредности.

Буџетски корисници извештај о резултатима оствареним у претходној фискалној години достављају коришћењем софтверске апликације за припрему буџета заједно с предлозима за приоритетне области финансирања (ПОФ) за наредни фискални циклус. На тај начин се омогућава да се одлука о приоритетима и алокацији буџетских средстава за наредну годину доноси на основу постигнутих ефеката у претходном циклусу.

Достављене информације о учинку у претходној години аутоматски постају део образложења предлога финансијских планова корисника буџета, односно усвојеног Буџета.

Јединице локалне власти извештај о постигнутим резултатима подnose на крају фискалне године у склопу Одлуке о завршном рачуну буџета локалне власти.

Закон о завршном рачуну буџета Републике Србије ће поред финансијских показатеља укључивати информације о остварењу циљева *програма*, *програмских активности* и *пројеката*, односно вредности које су измерене индикаторима учинка а односе се на буџетску годину која је предмет Закона о завршном рачуну буџета Републике. Те информације ће се од буџетских корисника на централном нивоу аутоматски преузимати из софтверске апликације за припрему буџета.

10 Сprovedбени план за успостављање програмског буџета

Централни ниво и органи територијалне аутономије

Препорука за кориснике буџета јесте да формирају радну групу на нивоу раздела која ће, уз подршку Сектора буџета министарства надлежног за послове финансија, односно покрајинског Секретаријата за финансије, успоставити почетну програмску структуру корисника буџета. Рад те групе укључује утврђивање циљева *програма*, *програмских активности* и *пројеката*, као и индикатора којима се мери постизање утврђених циљева.

Руководиоца и чланове радне групе именује руководиоца органа (министар/директор). У радној групи треба да су равномерно заступљени представници свих организационих јединица, као и запослени из финансијске службе који су задужени за припрему буџета. Препорука је да се у рад те групе укључе и представници организационих јединица надлежних за стратешко планирање, као и јединица за управљање пројектима (капитални пројекти, пројекти *ИПА*, пројекти који се финансирају из зајмова и сл.). Међу члановима радне групе потребно је именовати и представнике руководиоца (помоћници, државни секретари, заменици директора и сл.) Списак чланова радне групе руководиоца органа доставља министру надлежном за послове финансија, односно покрајинском Секретаријату за финансије.

Кроз низ радионица са Сектором буџета, односно Секретаријатом за финансије (уз евентуално укључивање спољних стручњака), чланови радне групе долазе до предлога програмске структуре. Руководилац радне групе доставља предложену програмску структуру на одобрење руководиоцу органа. Евантуалне измене структуре се врше у консултацији са Сектором буџета.

Корисници буџета су у обавези да предлоге за приоритетне области финансирања за 2015. годину доставе у форми програмског буџета.

ЈЛС

ЈЛС ће додатне смернице за успостављање програмске структуре добити од СКГО кроз обуке и радионице. ЈЛС су у обавези да предлоге финансијских планова за 2015. годину доставе у форми програмског буџета.

Анекс 1 Листа сектора

1. Пољопривреда и рурални развој

Сектор обухвата пољопривредну производњу, шумарство, рибарство, безбедност хране, добробит животиња и одрживи рурални развој, послове из области планирања, заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта (контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта, комасација, добровољно груписање земљишта, уређење (ревитализација) пољских путева, изградња и/или реконструкција система за наводњавање, привођење култури обрадивог пољопривредног земљишта, мелиорација ливада и пашњака, студијско-истраживачки радови и пројекти, развој и доношење предлога и стратегија развоја, локалне производње и унапређење квалитета живота на селу и други радови и активности).

2. Наука, технолошки развој и иновације

Сектор обухвата активности које се односе на развој и унапређење научно истраживачке делатности у функцији научног, технолошког и привредног развоја, утврђивање и реализацију програма научних, технолошких и развојних истраживања.

3. Спољни послови

Сектор обухвата послове које се односе на међународну сарадњу Републике Србије са другим државама у циљу унапређења билатералних у мултилатералних односа и јачања међународног положја, заштиту интереса Републике Србије, њених држављана и домаћих правних лица у иностранству, послове у вези са безбедносном политиком, послове у вези са ЕУ и друге послове.

4. Заштита животне средине

Сектор обухвата заштиту природних ресурса, ваздуха, воде, земљишта, заштиту и очување природе и биодиверзитета и праћење употребе средстава издвојених за заштиту екосистема, заштиту, очување, унапређење и управљање заштићеним природним добрима (резервати природе, национални паркови, споменици природе и друга заштићена природна добра), заштиту, унапређење и одрживо коришћење риболовне фауне (ихтиофауне), као и инфраструктуру која има за циљ унапређење заштите животне средине, унапређење постојећих система за водоснабдевање и активности везане за управљање отпадом. Такође, обухвата систематско регистровање, прикупљање, анализирање и проучавање сеизмичких и сеизмотектонских појава, систематска метеоролошка и хидролошка осматрања, проучавања и прогнозирања атмосферских и хидролошких процеса и појава.

5. Енергетика, минералне сировине и рударство

Сектор обухвата електричну енергију, енергетску ефикасност, обновљиве изворе енергије, сигурност снабдевања, праћење реализације међународних програма и пројеката везаних за одрживи развој у области енергетике, као и активности које произилазе из директива ЕУ о трговини емисијама гасова са ефектом стаклене баште, стварање регулаторних и подстицајних услова за веће коришћење обновљивих извора енергије, рационалну употребу енергије и енергената и повећање енергетске ефикасности. Такође сектор обухвата и активности које се односе на прераду и коришћење минералних сировина као што су: нафта, гас, угаљ, обојени и необојени метали, драгоцени метали, индустријски минерали и др.

6. Опште услуге јавне управе

У најширем смислу, сектор за Јавну управу обухвата широк спектар институција јавног сектора, укључујући извршне власти на централном нивоу (министарства, специјалне организације и јавне агенције), органе територијалне аутономије, органе регионалне и локалне нивое власти (град Београд, 22 града и 150 општина), јавна предузећа и службе, укључујући и преношење одговорности са централног нивоа и увођење индиректних система управљања ЕУ фондовима. Такође обухвата и области које су у надлежности независних државних органа, као што су државна ревизија и парламентарна надлежност. Сектор обухвата и активности везане за уређивање финансијске делатности државе и других јавноправних лица, којима су, на основу законске регулативе, поверене функције прикупљања и трошења материјалних средстава ради остваривања опште корисних циљева, одржавање макроекономске стабилности и уређење финансијског тржишта.

7. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура

Сектор обухвата послове у области железничког, друмског, водног и ваздушног саобраћаја, који се односе на уређење и обезбеђење саобраћајног система, реализацију пројеката изградње саобраћајне инфраструктуре, унутрашњи и међународни превоз, уређење и безбедност техничког-технолошког система саобраћаја, стратегију развоја саобраћаја, планове развоја и планове везане за организацију саобраћајног система и организацију превоза, као и међународне послове у области саобраћаја. Поред тога обухвата и послове везане за складиштење и област телекомуникација, односно електронских комуникација, поштанског саобраћаја и радио фреквенција.

8. Тржиште рада

Сектор обухвата систем радних односа и права из рада у свим облицима рада, безбедност и здравље на раду, инспекцијски надзор из области радних односа, синдикално организовање, заштиту грађана запослених у иностранству, сарадњу са међународним организацијама у области рада и запошљавања, поштовање међународних конвенције у области рада, евиденције у области запошљавања, унапређење и подстицање запошљавања, стратегију, програм и мере активне и пасивне политике запошљавања, запошљавање особа са инвалидитетом и других лица која се теже запошљавају, развој и обезбеђивање социјалног запошљавања и социјалног предузетништва, вишак запослених, остваривање права по основу осигурања за случај незапослености.

9. Социјална заштита

Обухвата законодавне и административне активности у области социјалне заштите, остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, покривања социјалних услуга и новчаних накнада на централном и локалном нивоу за најсиромашније грађане, обухвата посебне програме за старије особе, сирочад, инвалиде, децу са улице и социјалну димензију структурних реформи, као и посебне програме за решавање последица ХИВ/АИДС-а, социјалну правну и економску помоћ особама који живе са ХИВ/АИДС-ом, подршку угроженим групама и деци без родитеља због ХИВ/АИДС-а.

10. Људска права и грађанско друштво

Побољшање положаја рањивих и угрожених група, укључујући децу, жене, особе са инвалидитетом, старије грађане, Роме, ЛГБТ особе, избеглице, интерно расељена лица и друге мигрантске групе, особе чије здравствено стање може бити предмет дискриминације, националне мањине и мале верске заједнице. Сектор обухвата активности за заштиту и унапређење људских и мањинских права, припрему предлога препорука мера органима јавне власти и другим лицима за унапређење и заштиту људских права, праћење мера антидискриминационе политике, имплементацију стратегија из области људских права. Сектор обухвата програме и пројекте у области јачања грађанског друштва, учешћа и развоја заједнице, подршку грађанским иницијативама за спречавање конфликта, унапређење капацитета и дијалога.

11. Урбанизам и просторно планирање

Сектор обухвата послове који се односе на грађевинарство, грађевинско земљиште, урбанизам, утврђивање услова за изградњу објеката, уређивање стамбених односа и стамбеног пословања, комуналну инфраструктуру и комуналне делатности, инспекцијски надзор у области урбанизма и грађевинарства и инспекцијски надзор над објектима комуналне инфраструктуре, као и послове инжењерске геодезије, послове из области државног премомера, катастра земљишта, катастра непокретности и водова.

12. Култура, комуникације и медији

Сектор обухвата развој и унапређење културе и уметничког стваралаштва, праћење и истраживање у области културе, обезбеђивање материјалне основе за делатности културе, развој и унапређење књижевног, преводилачког, музичког и сценског стваралаштва, ликовних и примењених уметности и дизајна, филмског и стваралаштва у области других аудио-визуелних медија, заштиту непокретног, покретног и нематеријалног културног наслеђа, библиотечку, издавачку, кинематографску и музичко-сценску делатност, задужбине и фондације. Сектор обухвата и активности пружања поузданих, лако доступних и разумљивих информација путем телефонских мрежа, сателита, медија (телевизија, радио, новина, друштвених мрежа...) и информационих технологија.

13. Спорт и омладина

Сектор обухвата активности за побољшање положаја и унапређење квалитета живота младих, подстицање неформалног образовања младих, подстицање младих да се организују и удружују и да учествују у друштвеним токовима, помоћ и сарадња са омладинским организацијама и удружењима у њиховом раду и промовисање омладинске политике и омладинских организација и удружења, подстицање и остваривање међународне сарадње која се односи на омладину. Такође обухвата активности у области спорта за обезбеђивање бољих услова за бављење професионалним спортом, али и развој рекреативног и школског спорта, обезбеђивање услова за припрему, учешће и остваривање врхунских спортских резултата спортиста на олимпијским играма, параолимпијским играма и другим великим међународним спортским такмичењима, изградњу, опремање и одржавање спортских објеката, стипендије за спортско усавршавање врхунских спортиста аматера и новчану помоћ врхунским спортистима са посебним заслугама, национална признања и награде за посебан допринос развоју и афирмацији спорта.

14. Јавна безбедност

Сектор обухвата послове заштите и безбедности, спречавање криминала, што подразумева политике које се односе на борбу против организованог криминала и наркотика, праће новца, тероризам, трговину људима, управљање и контрола граница, укључујући миграције и азил, заштиту људских права избеглица и интерно расељених лица.

15. Економска и развојна политика

Сектор обухвата активности које треба да омогуће достизање високог и одрживог привредног раста, доведу до повећања животног стандарда, стимулисања продуктивности, инвестиција и иновација кроз спровођење програма и пројеката у области индустрије, изградњу капацитета и саветодавне услуге, као и директну подршку малим и средњим предузећима у индустријском сектору. Сектор обухвата активности развоја потенцијала, повећања атрактивности и конкурентности туристичких дестинација у Републици Србији и задовољавање потреба гостију, инвеститора и самих житеља. Активности у области функционисања тржишта роба, остваривање макроекономске политике у области цена и политике заштите потрошача, утицај привредних кретања на тржиште роба и услуга, снабдевеност тржишта и кретање цена и односа понуде и тражње, стратешки развој тржишта и трговине, праћење токова у трговини и заштиту конкуренције. Такође, сектор обухвата координисање и усмеравање активности које подстичу регионални развој.

16. Судство и правни систем

Сектор обухвата правосуђе, превенцију и борбу против корупције, политику везану за унапређење правосудне реформе у складу са унапређењем правосудног система.

17. Одбрана

Обухвата послове државне управе који се односе на: политику одбране и стратегијско планирање (стратегијски преглед одбране, стратегија одбране, планови и програми развоја система одбране и војна доктрина), међународну сарадњу у области одбране и војне сарадње, планирање и припремање мобилизације грађана, државних органа, привредних друштава, других правних лица, предузетника и Војске Србије за извршавање задатака у ванредном стању и ратном стању, војну обавезу, радну обавезу и материјалну обавезу, организовање веза и крипто заштите за потребе државних органа и Војске Србије, усклађивање организације веза и информатичких и телекомуникационих система у Републици Србији за потребе одбране, уређивање и припремање територије Републике Србије за потребе одбране, истраживање, развој, производњу и промет наоружања и војне опреме, опремање и наоружавање Војске Србије и других снага одбране, безбедност значајну за одбрану, војно школство, научно истраживачки рад значајан за одбрану, статусна и друга питања професионалних припадника Војске Србије, инспекцијске послове који се односе на усклађивање припрема за одбрану, спровођење одлука и аката председника Републике и Владе, остваривање и усклађивање организације веза, послове безбедности значајне за одбрану који су одређени законом којим се уређују војне службе безбедности, као и друге послове који су одређени законом којим се уређује одбрана и другим законима.

18. Здравство

Здравствена заштита представља организовану и свеобухватну делатност друштва са основним циљем да се оствари највиши могући ниво очувања здравља грађана и породице тј. обухвата спровођење мера за очување и унапређење социјалног, физичког

и психичког здравља сваког појединца и друштва у целини. Здравствена заштита обухвата очување и унапређење здравља становништва уз обезбеђен правичан и једнак приступ здравственој заштити свим грађанима, здравствени систем оријентисан и усмерен ка пацијенту, стално унапређење квалитета и ефикасности здравствене заштите кроз успостављен одрживи систем финансирања, откривање и сузбијање фактора ризика за настанак обољења, стицање знања и навика о здравом начину живота, спречавање, сузбијање и рано откривање болести, правовремену дијагностику, благовремено лечење и рехабилитацију оболелих и повређених, информисање грађана ради одговорног поступања за очување здравља и остваривање права на здравствену заштиту.

19. Вере и дијаспора

Сектор предузима различите активности чији је циљ афирмација и развој слободе вероисповести и унапређење сарадње између државе и свих цркава и верских заједница, развој и афирмисање вредности религијске културе. Помоћ у очувању и развоју духовне, националне и културне самобитности српског народа изван Републике Србије, побољшање веза исељеника, држављана Републике Србије који живе у иностранству и њихових организација с Републиком Србијом, информисање исељеника, држављана Републике Србије у иностранству, помоћ у процесу укључивања исељеника, лица српског порекла који живе у иностранству у политички, економски и културни живот Републике Србије и њихов повратак у Републику Србију.

20. Образовање

Сектор обухвата образовање које се дели на формално и неформално, предуниверзитетско и високо образовање, према нивоима може се поделити на примарно, секундарно и терцијарно образовање, са становишта подсистема обухвата предшколско, основно, средње опште и уметничко образовање, средње стручно образовање, академске студије, струковне студије и образовање одраслих.

21. Политички систем

Сектор обухвата органе законодавне, извршне и судске власти. Органи политичког система су задужени за очување уставности и законитости и изградњу правне државе. Институције политичког система учествују у доношењу и примени државних одлука, закона и подзаконских аката, односно на процесе стварања и остваривања права, одређивање глобалних циљева друштва и расподелу ограничених друштвених ресурса.

22. Сервисирање јавног дуга

Сектор обухвата сервисирање обавеза које проистичу из задуживања за финансирање државног буџета и управљање јавним дугом у циљу обезбеђења поузданог и економичног финансирања буџета Републике Србије. У Сектору се врше послови отплате и репрограма спољашњег и унутрашњег дуга проистеклог из конверзије девизних штедних улога грађана у обвезнице Републике Србије и издавања државних гаранција.

23. Финансијски и фискални систем

Област финансијског и фискалног система обухвата управљање финансијским системом и припрему релевантних закона и фискалних мера за контролу јавних финансија, спровођење адекватних методолошких анализа и праћења кретања јавних финансија, утврђивање краткорочних и средњорочних прогноза кључних макро-економских показатеља и обезбеђење аналитичке основе за пројектовање

финансијских и фискалних мера. Органи у области финансијског и фискалног система су одговорни за спровођење закона, процену и наплату буџетских прихода, имплементацију платног промета, контролу расхода буџета и трезорско пословање.

24. Интервенцијски програми и резерве

Органи сектора интервенцијских програма и резерви имају за циљ пружање ефикасне интервенције, ублажавање последица и обезбеђење снабдевености и стабилности на тржишту у случају: ванредних ситуација (елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа, катастрофа и других већих несрећа), наступања или непосредне опасности наступања озбиљних поремећаја на тржишту, ванредног или ратног стања. Интервенције путем робних резерви обезбеђују потребну снабдевеност становништва пољопривредним и прехранбеним производима, лековима и медицинским средствима и производима који су неопходни за живот људи и здравље животиња, нафтом и нафтним дериватима, као и стратешким сировинама и материјалима за репродукцију од посебног значаја или стратешког интереса за Републику Србију. Резерве могу да чине и новчана средства у домаћој и иностраној валути, као и хартије од вредности.

Анекс 2 Секторски приступ у управљању развојном помоћи

Снажан подстицај увођењу секторског приступа у управљању развојном помоћи дала је Европска унија кроз припреме за нову финансијску перспективу за период 2014-2020, односно кроз израду правног оквира за нови Инструмент претприступне помоћи – ИПА II. Влада Републике Србије је новембра 2013. године усвојила документ „Национални приоритети за међународну помоћ за период 2014-2017, са пројекцијама до 2020. године“ (даље у тексту: НАД) којим је дефинисала укупно **девет сектора** (и то: правда; унутрашњи послови; јавна управа; конкурентност; енергетика; животна средина и климатске промене; транспорт; људски ресурси и друштвени развој; и пољопривреда и рурални развој), **три тематске области** (цивилно друштво; медији; култура) и **два мултидисциплинарна питања** (локални/регионални развој; и родна равноправност).

У припреми Упутства за израду програмског буџета, а нарочито у погледу одређивања сектора, министарство надлежно за послове финансија консултовало је Канцеларију за европске интеграције и руководило се ОЕИЦД класификацијом као и секторском поделом у складу са НАД. Ипак, имајући у виду тотални обухват који је иманентан националном буџету са једне стране, и концентрацију ка секторским приоритетима у управљању развојном помоћи са друге стране, разумљива су и одређена одступања у секторској структури НАД и Листе сектора дефинисаних у Анексу 1 овог упутства. У следећој табели упоредно су презентовани сектори, тематске области и мултидисциплинарна питања као структурни елементи секторског приступа у управљању развојном помоћи и са њима повезани сектори у програмској структури буџета:

НАД сектори	Сектори у програмској структури буџета
1. Правда	10. Људска права и грађанско друштво 16. Судство и правни систем
2. Унутрашњи послови	14. Јавна безбедност 17. Одбрана
3. Реформа јавне управе	6. Опште услуге јавне управе 11. Урбанизам и просторно планирање 3. Спољни послови
4. Конкурентност	2. Наука, технолошки развој и иновације 15. Економска и развојна политика
5. Енергетика	5. Енергетика, минералне сировине и рударство
6. Животна средина и климатске промене	4. Заштита животне средине

7. Саобраћај	7. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура
8. Људски ресурси и друштвени развој	8. Тржиште рада 9. Социјална заштита 13. Спорт и омладина 18. Здравство 20. Образовање
9. Пољопривреда и рурални развој	1. Пољопривреда и рурални развој
НАД тематске области	
1. Цивилно друштво	10. Људска права и грађанско друштво
2. Медији	12. Култура, комуникације и медији
3. Култура	
НАД мултидисциплинарна питања	
1. Локални/регионални развој	
2. Родна равноправност	

Сектори из Листе у Анексу 1: 19. Вере и дијаспора; 22. Сервисирање јавног дуга; и 24. Интервенцијски програми и резерве, нису типичне области за које се опредељује развојна помоћ, те остају изван индикативног упоредног прегледа.

Анекс 3 Списак поглавља које су предмет преговора са ЕУ о чланству

1. Слобода кретања робе
2. Слобода кретања радника
3. Право пословног настањивања и слобода пружања услуга
4. Слободно кретање капитала
5. Јавне набавке
6. Право привредних друштава
7. Право интелектуалне својине
8. Тржишна конкуренција
9. Финансијске услуге
10. Информатичко друштво и медији
11. Пољопривреда и рурални развој
12. Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика
13. Рибарство
14. Саобраћајна политика
15. Енергетика
16. Порези
17. Економска и монетарна политика
18. Статистика
19. Социјална политика и запошљавање
20. Предузетништво и индустријска политика
21. Трансевропске мреже
22. Регионална политика и координација структурних инструмената
23. Правосуђе и основна права
24. Правда, слобода и безбедност
25. Наука и истраживање
26. Образовање и култура
27. Животна средина
28. Заштита потрошача и здравља
29. Царинска унија
30. Спољни послови
31. Спољна, безбедносна и одбрамбена политика
32. Финансијска контрола
33. Финансијски и буџетски прописи
34. Институције
35. Остала питања.

Анекс 4 Пример програмске структуре и кључних података¹⁰

Програм „Високо образовање и наука”

Сврха: Успостављање ефикасног система високог образовања који омогућава приступ квалитетном високом образовању свим заинтересованим лицима која покажу одговарајуће знање и који представља основу за истраживања и развој.

Опис: Програм укључује активности које се односе на побољшање квалитета високог образовања и науке. Приоритети су повећање броја студената на редовним студијама и смањење незапослености лица која су дипломирала, као и повећање квалитета студија. Програм спроводи Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Оснoв: Закон о високом образовању, Закон о научноистраживачкој делатности, Закон о иновационој делатности, Стратегија развоја образовања до 2020. године, Стратегија научног и технолошког развоја у периоду од 2010. године до 2015. године.

Циљ 1: Годишње повећање броја новоуписаних студената на основне студије у популацији деветнаестогодишњака, и то до најмање 15% у школској години 2015/16.

Индикатори исхода:

- проценат новоуписаних студената редовних студија у укупном броју деветнаестогодишњака;
  - проценат новоуписаних студената деветнаестогодишњака на студије на даљину;
-

Циљ 2: Смањење незапослености лица са универзитетском дипломом тако да је број незапослених лица која су дипломирала 2015. године мањи од 0,5% укупног броја незапослених.

Индикатори исхода:

- проценат незапослених лица са универзитетском дипломом у укупном броју незапослених 31. децембра, тј. последњег дана сваке календарске године;
  - проценат незапослених лица са универзитетском дипломом старости од 25 до 64 године.
-

Циљ 3: Повећање квалитета студирања на државним универзитетима

Индикатори излазних резултата:

- број државних универзитета који се налазе на Шангајској ранг листи универзитета
- просечно место државних универзитета који се налазе на Шангајској листи универзитета.

Програмска активност „Пружање услуга високог образовања и обезбеђивање рада универзитета”

Сврха: Успостављање ефикасног система високог образовања који пружа квалитетно високо образовање и усавршавање.

Опис: С обзиром на услове у окружењу, посебно у Европској унији, јасно је да је земљи потребан веома промишљен, организован и квалитетан систем образовања јер је

---

¹⁰ теоретски примери земаља ЕУ

он један од кључних развојних услова ка друштву заснованом на знању, способном да обезбеди добру запосленост становништва.

Оснoв: Закон о високом образовању и Стратегија развоја образовања до 2020. године.

Циљ 1: Годишње повећање броја становника с високим образовањем старости од 25 до 34 године најмање за 0.5% да би тај број достигао 2015. године најмање 10% .

Индикатори излазних резултата:

- проценат универзитетски образованих лица старости 25–34 године;
-

Циљ 2: Достизање најмање 1,5% страних студената који похађају државне универзите у школској години 2015/16.

Индикатори излазних резултата:

- проценат страних студената у укупном броју студената
-

Циљ 3: Повећање успеха на докторским студијама од најмање 20%.

Индикатори излазних резултата:

- успех на докторским студијама;
- број студената докторских студија 1.јануара, тј. првог дана календарске године;
- број студената докторских студија који успешно одбране докторску тезу у календарској години.

Програмска активност „Истраживање и развој на универзитетима”

Сврха: Успостављање система високог образовања који омогућава квалитетно истраживање и развој као основу привредног напретка.

Опис: Високо образована популација има улогу кључног фактора за ефикасније коришћење постојећих и развој нових потенцијала. Значајан број младих научника и висококвалификованих инжењера напушта земљу, што представља огроман губитак за наше друштво, па је због тога ова програмска активност усмерена ка побољшању положаја младих истраживача на факултетима.

Оснoв: Закон о научноистраживачкој делатности, Стратегија развоја образовања до 2020. године, Стратегија научног и технолошког развоја у периоду од 2010. године до 2015. године.

Циљ 1: Повећање броја универзитета који добијају средства за истраживање и развој из иностраних извора финансирања (ЕУ и донација).

Индикатори излазних резултата:

- број универзитета који добијају финансијска средства за истраживање и развој из иностраних извора.
-

Циљ 2: Годишње повећање броја чланака објављених у међународним стручним часописима, и то најмање за 5% у 2015. години у односу на 2012. годину.

Индикатори излазних резултата:

- проценат повећања броја чланака објављених у међународним стручним часописима;
  - број нових референци научних радова у току године.
-

Циљ 3: Унапређење примењених истраживања на универзитетима и сарадња универзитета с привредом кроз годишње повећање броја пројеката примењеног истраживања, и то најмање за 20% у 2015. години у односу на 2010. годину.

Индикатори излазних резултата:

- процентуални раст броја пројеката примењеног истраживања;
  - број пројеката примењеног истраживања који имају подршку;
  - просечан буџет пројеката.
-

Циљ 4: Унапређење међународне сарадње државних универзитета посредством годишњег повећања броја истраживачких пројеката реализованих кроз овај вид сарадње, и то најмање за 15% у 2015. години у односу на 2010. годину.

Индикатори излазних резултата:

- процентуални раст броја пројеката реализованих кроз међународну сарадњу;
- број пројеката који имају подршку кроз билатералну сарадњу;
- просечан буџет пројеката реализованих кроз међународну сарадњу.

Програмска активност „Развој високог образовања”

Сврха: Реформа система образовања тако да он пружа квалитетно и конкурентно образовање на међународном нивоу и нуди довољне капацитете свима заинтересованим за стицање универзитетских знања.

Опис: Програмска активност обухвата акредитацију и проверу квалитета свих образовних институција и програма која ће се обављати редовно, објективно и транспарентно. Развијаће се и примењивати одговарајући стандарди и системи унутрашњег осигурања квалитета. Култура квалитета образовних установа развијаће се административним, тржишним и другим пригодним механизмима, уз уважавање специфичности високошколских образовних установа које образују кадрове за професије од посебног друштвеног значаја (војска, полиција и др.).

Оснoв: Закон о високом образовању и Стратегија развоја образовања до 2020. године.

Циљ 1: Акредитација најмање пет државних универзитета у 2015. години.

Индикатори излазних резултата:

- број државних универзитета са акредитацијом у току одређене календарске године;
  - број универзитета за које је предложен статус истраживачких универзитета пошто су добили акредитацију.
-

Циљ 2: Годишње повећање броја места на смеровима и катедрама на којима је претходне године број пријављених прелазио понуђене капацитете и смањена разлика између тражње за високим образовањем и његове понуде на највише 10% до школске 2015/16. године.

Индикатори излазних резултата:

- усклађеност броја места на смеровима и катедрама и броја пријављених студената за пријем на њих
- број места на смеровима и катедрама где је број пријављених прелазио постојеће капацитете из претходне године.

Пројекат „Развој информационог система високог образовања”

Сврха: Обезбеђење информатичке подршке универзитетима ради омогућавања ефикаснијег студирања.

Опис: Спровођењем пројекта биће уведена могућност да студенти прате предавања путем интернета када нису у могућности да присуствују предавањима, као и студентима који имају статус студената на даљину. Пружиће се могућност да се испити пријављују онлајн, да досијеи студената буду доступни у електронском облику, као и друге погодности које ће омогућити брже и ефикасније студирање кроз уштеду времена приликом обављања административних процедура.

Оснoв: Закон о високом образовању и Стратегија развоја образовања до 2020. год.

Циљ 1: Увођење модерне информационе технологије у наставу на државним факултетима до краја 2015. године.

Индикатори излазних резултата:

- број државних факултета који спроводе наставу помоћу модерних информационих технологија;
- укупан број студената који имају статус студента на даљину који прате предавања путем модерних информационих система;
- број предавања која се могу пратити онлајн.

Програмска активност „Социјална подршка студентима универзитета”

Сврха: Успостављање ефикасног система за социјалну подршку којим се уклањају економске препреке за приступ високом образовању и подржава физички и културни развој студената.

Опис: Програмском активношћу планира се непрестано усавршавање компензаторних и подстицајних мера у образовању у виду кредита и стипендија за студенте по основу социјалног статуса и успеха у образовању да би се обезбедило што лакши приступ високом образовању и ефикасније студирање.

Оснoв: Закон о високом образовању и Стратегија развоја образовања до 2020. године.

Циљ 1: Увођење новог система социјалних стипендија до краја 2015. године.

Индикатори излазних резултата:

- број студената који примају социјалне стипендије;
  - износ средстава исплаћених у виду социјалних стипендија.
-

Циљ 2: Увођење новог система студентских кредита у 2015. години.

Индикатори излазних резултата:

- број студената који су поднели захтев за студентски кредит;
  - износ средстава исплаћених у виду студентских кредита према новом систему.
-

Циљ 3: Поједностављење приступа високом образовању кроз повећање броја места у студентским домовима; повећање од најмање 1.000 места у 2015. години у односу на 2010. годину.

Индикатори излазних резултата:

- број места у студентским домовима универзитета;
- проценат студената с местом у дому у односу на укупан број подносилаца захтева.

Анекс 5 Униформни програми и програмске активности јединица локалне самоуправе

ПРОГРАМ 1

Назив	Локални развој и просторно планирање
Шифра	1101
Сектор	Урбанизам и просторно планирање
Сврха	Планско одређивање праваца развоја локалне средине и ефикасно администрирање захтева за издавање грађевинских дозвола

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Стратешко, просторно и урбанистичко планирање
0002	Уређивање грађевинског земљишта

ПРОГРАМ 2

Назив	Комунална делатност
Шифра	0601
Сектор	Опште услуге јавне управе
Сврха	Обезбеђивање рационалног обављања комуналних делатности са што већом обухватношћу територије и становништва ЈЛС и побољшање квалитета живота становништва успостављањем ефикасног система комуналних услуга

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Водоснабдевање
0002	Управљање отпадним водама
0003	Одржавање депонија
0004	Даљинско грејање
0005	Јавни превоз
0006	Паркинг сервис
0007	Уређивање, одржавање и коришћење пијаца
0008	Јавна хигијена
0009	Уређење и одржавање зеленила
0010	Јавна расвета
0011	Одржавање гробаља и погребне услуге
0012	Одржавање стамбених зграда
0013	Ауто-такси превоз путника
0014	Остале комуналне услуге

ПРОГРАМ 3

Назив	Локални економски развој
--------------	---------------------------------

Шифра	1501
Сектор	Економска и развојна политика
Сврха	Обезбеђивање стимулативног оквира за пословање и адекватног привредног амбијента за привлачење инвестиција

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Подршка постојећој привреди
0002	Унапређење привредног амбијента
0003	Подстицаји за развој предузетништва
0004	Одржавање економске инфраструктуре
0005	Финансијска подршка локалном економском развоју

ПРОГРАМ 4

Назив	Развој туризма
Шифра	1502
Сектор	Економска и развојна политика
Сврха	Унапређење туристичке понуде у ЈЛС

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Управљање развојем туризма
0002	Туристичка промоција

ПРОГРАМ 5

Назив	Развој пољопривреде
Шифра	0101
Сектор	Пољопривреда и рурални развој
Сврха	Унапређење пољопривредне производње у ЈЛС

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Унапређење услова за пољопривредну делатност
0002	Подстицаји пољопривредној производњи
0003	Рурални развој

ПРОГРАМ 6

Назив	Заштита животне средине
Шифра	0401
Сектор	Заштита животне средине
Сврха	Обезбеђивање услова за одрживи развој локалне заједнице одговорним односом према животној средини

Програмске активности

Шифра	Назив
-------	-------

0001	Управљање заштитом животне средине и природних вредности
0002	Управљање комуналним отпадом
0003	Праћење квалитета елемената животне средине
0004	Заштита природних вредности и унапређење подручја са природним својствима

ПРОГРАМ 7

Назив	Путна инфраструктура
Шифра	0701
Сектор	Саобраћај и саобраћајна инфраструктура
Сврха	Унапређење путне инфраструктуре у ЈЛС

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Управљање саобраћајном инфраструктуром
0002	Одржавање путева

ПРОГРАМ 8

Назив	Предшколско васпитање
Шифра	2001
Сектор	Образовање
Сврха	Омогућавање обухвата предшколске деце у вртићима

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Функционисање предшколских установа

ПРОГРАМ 9

Назив	Основно образовање
Шифра	2002
Сектор	Образовање
Сврха	Доступност основног образовања свој деци са територије ЈЛС у складу са прописаним стандардима

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Функционисање основних школа

ПРОГРАМ 10

Назив	Средње образовање
Шифра	2003
Сектор	Образовање
Сврха	Доступност средњег образовања у складу са прописаним стандардима и потребама за образовним профилима који одговарају циљевима

развоја ЈЛС и привреде

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Функционисање средњих школа

ПРОГРАМ 11

Назив	Социјална и дечја заштита
Шифра	0901
Сектор	Социјална заштита
Сврха	Обезбеђивање свеобухватне социјалне заштите и помоћи најугроженијем становништву ЈЛС

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Социјалне помоћи
0002	Прихватилишта, прихватне станице и друге врсте смештаја
0003	Подршка социо-хуманитарним организацијама
0004	Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге
0005	Активности Црвеног крста
0006	Дечја заштита

ПРОГРАМ 12

Назив	Примарна здравствена заштита
Шифра	1801
Сектор	Здравство
Сврха	Доступност примарне здравствене заштите у складу са националним стандардима

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Функционисање установа примарне здравствене заштите

ПРОГРАМ 13

Назив	Развој културе
Шифра	1201
Сектор	Култура, комуникације и медији
Сврха	Очување, унапређење и представљање локалног културног наслеђа, добара и баштине

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Функционисање локалних установа културе
0002	Подстицаји културном и уметничком стваралаштву

ПРОГРАМ 14

Назив	Развој спорта и омладине
Шифра	1301
Сектор	Спорт и омладина
Сврха	Обезбеђивање приступа спорту и подршка пројектима везаним развој омладине и спорта

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Подршка локалним спортским организацијама, удружењима и савезима
0002	Подршка предшколском, школском и рекреативном спорту и масовној физичкој култури
0003	Одржавање спортске инфраструктуре

ПРОГРАМ 15

Назив	Локална самоуправа
Шифра	0602
Сектор	Опште услуге јавне управе
Сврха	Обезбеђивање услова за остварење права грађана на лакши и бржи начин у ЈЛС

Програмске активности

Шифра	Назив
0001	Функционисање локалне самоуправе и градских општина
0002	Месне заједнице
0003	Управљање јавним дугом
0004	Општинско јавно правобранилаштво
0005	Заштитник грађана
0006	Информисање
0007	Канцеларија за младе
0008	Програми националних мањина
0009	Правна помоћ
0010	Резерве